ספרים

מקור

חברים מספרים על מנחם

עד עשרים (לזכר מנחם בן־דויד, הוצ׳ את הנוערים, 254 עמודים) הוא מגין שנותיו של אחד מארבעת הישראלים האחרונים שהלכו לפטרה, גבר צעיר שנולד בכפר הילדים שפייה ונהרג בקרב עם בדואי המש־מר־הלאומי, בדרכו חזרה מן הסלע האדום.

בניגוד לספרי זכרונות אחרים לגופלים, בנוי עד עשרים על סיפור זכרונות וקטעי הווי מפי חברי מנחם, כפי שאספם חברו־למשק יטבתה, גדי. כמו אותם ספרי זכרו־נות, שראו אור החל ממלחמת העצמאות, גדוש גם ספר זה עולם מלא של צעיר ישראלי, שנולד עשור אחד לפני הקמת המ־דינה, חי מספר דומה של שנים אחרי הקמ־תה. זהו סיפור חייו המקוטע של גבר יש־ראלי חייכני, שלולא אותו מסע הרפתקני, היה הוא עומד בשנת לימודיו השנייה או השלישית בפקולטה לחקלאות ברחובות, מתכנן עתה את שטחי מזרע השלחין בקיבו־צו הצעיר יטבתה.

כי מנחם בן־דויד, כמו אביו עשהאל, מנהל במשרד החקלאות, הוא נצר למשפחת

חלי־פטרה בן־דויד
איש לא נשאר מאחור

איכרים בראשון לציון, שבילה 18 מ־20 שנותיו בכפר, בקבוץ ובבית־ספר חקלאי. ככל נער ישראלי אחר בן־גילו, עסק מנחם במקצועות גוספים, הצטיין באתלטיקה קלה ושחייה*, סייר בתאווה בלתי־רגילה נופים רבים שנפתחו לפניו לאחר מלחמת העצמ־אות או מערכת סיני.

יחד עם חברו ובן גילו, רם פרגאי (העולם הזה 1110), נלווה מנחם לשני סיי־רים־גבבים לסיור לפטרה, זמן מועט לאחר הנסיגה מסיני. אחרי יומיים הוחזרו גוייתו וגוויות שלושת חבריו על־גבי אמבולנס צבאי בגבול אילת־עקבה.

למות, עד־חשבון החופש. אולם עיון מעמיק נוסף בזכרונות חבריו חושף את השוני שבאחידות. סיפורה של חברתו מרגולה מגלה נער ביישן ומסוייג, הנזהר שלא לפגוע בחבריו למשק, אינו יכול להתגבר על היצר הבריא של הסיירות שבו. גם לאחר שזכה לגזיפה מחבריו, על נטשו את עבודת המספוא ביטבתה, כדי לצאת לסיור אחרון בסיני המפונה, לא הצליח מנחם להת־גבר על אותו יצר, יצא לסיור לפטרה על חשבון החופש המגיע לו.

סיפור אחר של חברו להכשרה וטירונות, גדי, מאלף עוד יותר. מספר גדי במילים פשוטות על קשר־אנטי־צבאי, שאירגן מנחם, כדי לא לנטוש את חבריו לטירונות במסע־לילה מפרך: „... גורה עובר לראש הטור ופותח בצעדים מהירים. בבת אחת נכנסים למהירות מסחררת, נקרעים שרידי השינה האחרונים, באות נשימות כבדות והרגליים גומעות מרחקים. רק כשרוני רוטן בלי סוף: ,מה קרה, מאחרים את הרכבת?' מנחם מסנן — ,הוא לא ישבור אותנו ... הוא לא ישבור אותנו׳ ... שקט־של־מאמץ־עליון־של־עקשנות. פתאום מתברר כי לא כולם יוכלו לאחוז מעמד. מנחם לוחש: ,תעבירו קדימה, ששמוליק נשאר מאחור, תעבירו קדימה.׳ גורה אינו שם לב ... גורה מחיש את הקצב. שניים מפגרים. מנחם מנסה לא־חוז בהם ולעודדם. ,אתם תגיעו, אתם תגיעו אתנו,׳ הוא צועק. בלי הצלחה. עוד שנים נשברים ... מנחם רץ קדימה, לוחש לרוני וגדי: ,תאיטו את הקצב. מוכרחים להגיע יחד. לא משאירים איש מאחור.׳ גורה מחיש את הקצב. ,היצמדו אליו!' הוא שואג ... מנחם מתרוצץ בין הטירונים ,להאיט את הקצב,׳ הוא פוקד ... גורה מתגעש. הוא מוכרח להאיט. אין דבר — עוד תבוא דפיקה ...״

15 חודש לאחר מכן נהרג מנחם בן־דויד בין קירותיו של הואדי הסלעי, המוביל מה־סלע האדום. אחד או שנים מהארבעה יכו־לים היו אולי להינצל, אם היו נפרדים ומס־תננים־יחידים בחזרה אל מעבר לגבול. אולם הם למדו את התורה העליונה: „לא משאי־רים איש מאחור. מוכרחים להגיע יחד.״

שירה

ממרומי מגדל השן

שעון הצל (שירים מאת דן פגיס, ספ־ריית פועלים, 90 עמודים) ממוקם על מגדל השן הגבוה ביותר שבנה לו משורר ישראלי אי־פעם, כדי לשיר שירה טובה. דן פגיס, חבר קבוץ השומר הצעיר ותלמידו של המ־שורר יוצא־גרמניה, אריה לודוויג שטראוס, שר בשבעים שיריו — (שנבחרו להדפסה בספרו הראשון מתוך יותר ממאה שירים שכתב פגיס, בשמונה השנים האחרונות) — כמעט על כל נושא ראוי — אך ממרחק וגובה בטוח.

בניגוד לבני גילו, המחפשים תיקון חב־רתי או אישי בשיריהם, מסתייג פגיס בשי־ריו מכל נושא חברתי בולט. כך מוכן הוא להרבות שבחים על מרבד פרסי שהוא „רוגע של שתי וערב, איזון צבעוני של שינה״, או להתפעל מעיר־גשרים „אדירת כתפיים, שבעוצם חושיה חגות כיכרות,״ מעדיף לא לומר דבר על כל אותם נושאים ושברי־נושאים שחבריו לגיל בזבזו עליהם ספרים רבים.

אולם מנושא אקטואלי אחד לפחות לא יכול פגיס להתעלם — מהמלחמה. וכאן, במחזורו עבדי המלך, רשם עד־מלחמת־השח־רור את הטובים ביותר והגרועים ביותר שבשירי ספרו. לעומת כשלון בתיאור הכפר הערבי הנטוש, כתב פגיס — בצד שירו המדבר לכל לב, הקרב („בעיניים גדולות וזרות / ובמצח שבור / יתקבצו המתים על פי הבורות / ... ישתקו בפיות פעו־רים: / לא נודע מי ארור ומי ברוך / בעפר החרוך.״) — את שירו השלם ביותר, הלוחם:

„יכה כברק המלך במלך, / ירדוף בסער סוסים. / חזי המגן וזרועי השלח / ואת להט מצחי אשים / בלהט החץ והקלע. / ודמי אוהבי ואויבי דמי מכסים.״

תרגום

סוד אי הפסחא

אקו־איקו (מאת תור היירדל; הוצאת הדר; 315 עמודים) פירושו בשפתם של ילי־די אי־הפסחא, אחד הקטנים והנידחים שבאיי האוקינוס השקט, הוא מין רוח שומר פרטי, הנמצא אצל כל אדם, משגיח על מעשיו ומראה לו את הדרך בין טוב ורע. תור היירדל, הנורבגי שזכה לפירסום עולמי בעת שחצה את האוקינוס במסע הרפסודה ה־מפורסמת קון־טיקי, מספר בספר זה את תולדות המשלחת המדעית שניהל, אשר יצ־אה לחקור את אי־הפסחא, הנמצא תחת חסו־תה של ממשלת צ׳ילי.

המיוחד באי זה, אשר עורר את סקרנותו, הם מאות פסלי אדם ענקיים, עשויים מגושי אבן־לבה, המפוזרים על פני האי. פסלים אלה, שמשקל הגדולים בהם הוא עשרית טונות, והמשתוים בגבהם לבנינים בני 4 קומות, היוו תעלומה שהחוקרים לא מצאו לה פתרון. היירדל, ששהה במשך כשנה על האי המנותק מכל קשר עם העולם, העסיק במקום כמה קבוצות של ארכיאולוגים, הצ־ליח להסיר את התעלומה מעל בני האי ש־נחשבו לבני הגזע הפולינזי. הוא קבע שהם בני האינקא הקדמונים מפרו, שהגיעו לאי לפני מאות שנים בסירות־קנים פרימיטיביות.

קורות משלחתו של היירדל על האי ותו־צאות מחקריו מסופרים על־ידו בספר מרתק, הנקרא כסיפור בלשי, והחושף בפני הקורא עולם חדש, גדוש־מיסתורין.

* והיה אחד מארבעת הכדוריסטים הרא־שונים שחצו את הכנרת לאורכה.

אתה נוסע לאירופה?

התדע היכן לבקר, מה לראות, איפה לא־כול? ללון? לבלות? לנצל את מעט המטבע הזר שברשותך, במקסימום של יעילות וחסכון?

ב„המדריך לתייר באירופה״ מאת ס. כוכבי, שיצא זה עתה לאור ב**הוצאת אחיאסף ירושלים** תמצא תשובות לכל השאלות הנ״ל.

תהנה ותחסוך פי כמה מאשר הוא עולה (5.800), שפע של מפות ותמונות.

מילון קצר עברי־אנגלי־איטלקי־צרפתי.

המכירה הראשית: לוני כהן ושות׳, תל־אביב, נחלת־בנימין 5, ואצל כל מוכרי הספ־רים בארץ.

טפול נכון מרחיק קשקשים

נקה
אויל שמפו
מטפח ומיפה
את השער

המפיצים: חב׳ נורית בע״מ

אנגלית

תלמדו היטב בביה״ס „קדימה״, רחוב בן־יהודה 74, תל־אביב.

נמשכת ההרשמה ל: 1) **קורסים מרוכזים למבוגרים.**
2) **קבוצות נפרדות לאנגלית לתלמידי בתי־ספר.**
3) **הכנה לבחינת בגרות לאקסטרנים** (דצמבר 1959; מאי 1960).

פרטים: מ־9—12 לפנה״צ; 3—9 בערב.